

Ujra a tökebőségi vélelem. Ismételten reámutattunk arra a jelenségre, hogy sok esetben a jogszabály, vagy, a konkrét bírói ítélet mögött az a kifejezésre nem jutó gondolat él, amelyet a tökebőség vélelem nevével lehet megjelölni. A jog akként építi ki a maga szabályait, a bíróság úgy hozza meg eseti döntéseit, hogy nem veszi figyelembe azt a körülményt, hogy az embereknek nem áll minden időpontban rendelkezésére a szükséges töke, illetve hogy az elbírálás akként történik, mintha az igényelt töke léte nem feltételezés, nem illúzió, hanem valóság volna. A tökebőségnek ez a sokszor hamis vélelme helytelen jogszabályokra, helytelen döntésekre vezet. Mindenképen örvendetes, ha a bíróság a tökebőség vélelmét félreteszi és a valóságos helyzet által irányíttatja ítélezését. A Kúria P. VII. 298/1933. sz. ítéletével a felperesként fellépő kezes javára marasztalta az egyenes adós alpereseket nemcsak a kezes által fizetett tőketartozás, hanem a kezes ellen a hitelező részéről korábban indított perrel felmerült költségekben is. A költségek megítélését a Kúria azzal indokolja, hogy az alperesek „tartoznak megfizetni a költségeket is, amelyek a kezes felperes ellen indított per folytán felmerültek, mert a tartozás kiegyenlítése az alperesek kötelessége volt, s ha ennek nem tettek eleget és mulasztásukkal a felperesnek kárt okoztak, ezt ugyancsak kötelesek megtéríteni, *annál is inkább, mert a közismert gazdasági viszonyok alátámasztják felperesnek azt a tényelőadását, hogy a kölcsön-tőke és kamatai visszafizetésére nem állott elégséges készpénz a rendelkezésére, kölcsönt erre a célra nem tudott azonnal szerezni, a perbeli védekezése előterjesztésére a végrehajtás elhárítására volt szükség.*” Az a jogtétel tehát, hogy a pénzadós nem exculpálhatja magát a jogrend „grobe Münze”-i közé tartozik, amely nem állhatja útját annak, hogy bizonyos relációkban a megfelelő pénz hiánya jogilag relevánsá váljék.

B. S.

Lakbér és tartásdíj. A Kúria P. III. 4922/1933. sz. ítélete szerint abból a jogszabályból, hogy a közalkalmazott lakbéré csakis lakbér, vagy építési kölcsön fejében foglalható le, folyik, hogy a végleges nőtartás összegszerű megállapításánál a lakbér számításba nem vehető, mert a kielégítésnél fedezeti alapul nem szolgálhat. Ez a tétel plausibilisen hangzik, azonban helyes alkalmazása csak egy kiegészítő számítási móddal érhető el. A bírói gyakorlat ugyan nem fejlesztett ki merev arányszámokat, hogy a jövedelem hányad része ítéhető meg nőtartás címén, bár itt-ott olvasható ítéletekben, hogy a bírói gyakorlat szokásosan minő arányszámot alkalmaz. Ezek az arányszámok természetesen figyelemmel vannak a tartásra kötelezendő saját szükségleteire igényelt összegekre — és a saját szükségletek sorában és a lakásért fizetendő bérösszeg jelentékeny szerepet játszik. Ennek folytán, ha a lakbérjárandóság a jövedelemhez, mint a tartás alapjául szolgáló összeghez nem számítatik be, korrektúra nélkül nem alkalmazható a megszokott arányszám. A tartásra jogosulttal szemben méltánytalan volna, ha a lakbér nélküli jövedelemre ugyanazon megosztási arányszámot alkal-

maznók, mintha oly jövedelemről volna szó, amelynek terhére a tartásra kötelezett a lakásról is tartozik gondoskodni. Ha tehát a tartás kiszámításánál a lakpénz a jövedelem összegéhez nem számítatik hozzá, akkor a tartás arányszámánál kell figyelembe venni, hogy az ekként kiszámított jövedelem a lakásbér terhét nem viseli, mert a lakbérnek külön fedezete van a lakáspénzben. Ez okból, ha a jövedelemhez a lakáspénz nem számít hozzá, akkor magasabb lehet a tartás címén fizetendő összeg arányszáma. Ha pedig ezzel a korrekтивummal az igazság érdekében élni kell, akkor paralysálódik a kúriai ítéletnek a lakbért a jövedelemből kihatósító szabálya — és végső eredmény gyanánt ez a kihatósító fölösleges, mert kerülő úton a tartási arányszám növelése révén ugyanily eredményre kell jutni, mintha a lakpénz is hozzászámíttatnék a jövedelemhez, viszont a szokásos arányszám szerint szabja meg a bíróság a tartás összegét. A lakpénznek a tartási marasztalás alapján való lefoglalhatatlansága tehát minden tetszetősége ellenére csak megtévesztő állérv — vagy pedig — ha a tartási arányszám a szokásos marad — igazságtalan a tartásra jogosult terhére.

B. S.

A házszükségadó és rendkívüli adópótlék áthárítása. Emlékeztünk a 4750/1931., 2030/1932. és az 1930/1933. M. E. sz. rendeletekre, amelyek a házadó után jelentékeny összegű szükségadót, illetve rendkívüli pótlékot írtak elő a házingatlan tényleges birtokosának tulajdonos, haszonélvező, stb. terhére, kimondván, hogy „a tényleges birtokos a szükségadót a lakókra semmiféle formában, még béremelés formájában sem háríthatja át”. E tilalom megszegését ugyanezen rendeletek — a jogszabályokból folyó semmisségen felül — még annak kimondásával is szankcionálták, hogy a tilalom megszegése esetén a házat terhelő adókat és adóssági kamatokat az 1932. és 1933. évi jövedelmi adóból levonnia a házbirtokosnak nem szabad.

Vitás volt már most a gyakorlatban, vajjon e tilalom csak a lakókra vonatkozik-e, vagy az üzletbérlőkre is —, továbbá, hogy csak a rendeletek hatálybalépte *után* kelt áthárító megállapodást minősít-e érvénytelenné, avagy már azt is, amely a rendelet *előtt* kelt, tudvalévő lévén, hogy bérleti szerződések szokták a jövőbeli adókat, pótlékokat, stb. a bérlőkre áthárítani.

A Kúriának most alkalma nyílt állást foglalnia egy jogvita kapcsán ebben a kérdésben. A szóbanforgó esetben egy ingatlan a maga egészében volt bérbeadva egy kereskedelmi üzem céljára egy több évvel előbb kötött szerződéssel, amely akként rendelkezett, hogy a bérlő köteles viselni a jövőben az ingatlan után előírható bármely adókat.

A Kúria P. VI. 1273/1933. sz. ítélete arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendelet nemcsak a hatálybalépte *után* érésben létesített megállapodást teszi érvénytelenné, de nem vehető figyelembe az annak meghozatala *előtt* kelt olyan szerződés sem, amelyben az üzletbérlő vagy vállalkozó azok fizetését elvállalta.

Kár, hogy a Kúria ezen álláspontját annak pusztá enunciacióján